

İSLAHATLARIN ƏSAS HƏDƏFİ QÜDRƏTLİ DÖVLƏT QURMAQDIR

İslahatların əsas hədəfi Azərbaycanı müasir, inkişaf edən və gələcəkdə inkişaf etmiş ölkəyə çevirməkdir, ölkədə mövcud olan nöqsanları aradan qaldırmaqdır, vətəndaşları narahat edən problemləri tamamilə gündəlikdən çıxarmaqdır, insanların rifah halını yaxşılaşdırmaqdır, daha güclü, qüdrətli dövlət qurmaqdır. Biz bu istiqamətdə məqsədyönlü, hərtərəfli siyasət aparırıq, həm beynəlxalq mövqelərimizi möhkəmləndiririk, həm də regional əməkdaşlıq təşəbbüsləri ilə çıxış edirik.

**İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.**

Prezident İlham Əliyevin son 16 il-də ulu öndərin strategiyasından qaynaqlanan sosial-iqtisadi siyasəti keyfiyyətə yeni prioritetləri müəyyənləşdirərək, innovasiya əsaslı inkişaf modelinə keçidi şərtləndirib, yüksək rəqabət qabiliyyətli və diversifikasiya olunan iqtisadiyyatın formalaşmasını sürətləndirib. Azərbaycanda yaradılan böyük iqtisadi potensial və aparılan məqsədyönlü islahatlar, investisiyaların təşviqi, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, qeyri-neft ixracının stimullaşdırılması, iqtisadi idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və digər tədbirlər iqtisadiyyatın davamlı inkişafını təmin edib.

Əldə olunan iqtisadi uğurlar, maliyyə imkanlarının artması nəticəsində bu gün Azərbaycan xarici ölkələrdə müxtəlif irimiqyaslı investisiya layihələrini maliyyələşdirir, o cümlədən sosial-mədəni təşəbbüsləri gerçəkləşdirir, humanitar yardımlar göstərir. Tədrisən kreditor və mühüm in-

vestor ölkəyə çevrilməkdə olan Azərbaycan, eyni zamanda, donor ölkə statusu qazanmağa başlayıb.

Azərbaycan bu mövqeyə gəlib çıxmaq üçün uzunmüddətli iqtisadi quruculuq yolu keçib və bütün bu işləri mü-tərəqqi qabaqcıl dünya təcrübəsi əsasında həyata keçirmək üçün beynəlxalq maliyyə-kredit institutları, xüsusilə, Dünya Bankı ilə sıx əməkdaşlıq edib. Struktur islahatlarının dərinləşdirilməsi, sosial-iqtisadi in-

frastrukturun bərpası və inkişafı, yoxsulluğun azaldılması, məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması bu dövrdə Azərbaycanla Dünya Bankı arasında əməkdaşlığın başlıca istiqamətləri olub.

İslahatlar dönməz xarakter alıb

Prezident İlham Əliyev Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə keçirilən mərasimdə söylədiyi nitqində respublika iqtisadiyyatının bugünkü vəziyyətinə toxunaraq deyib: "Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf edir. Mən gələcəkdə iqtisadi sahədə heç bir problem görmürəm. Manatın məzənnəsi artıq üç ildir ki, sabitdir. Əminəm ki, belə davam edəcək. Valyuta ehtiyatlarımız artır. Valyuta ehtiyatlarımız ümumi daxili məhsuldan artıq çoxdur... Sənaye artır. Bu il qeyri-neft sənayemiz 15 faiz, kənd təsərrüfatı 7 faiz artıbdir.

Davos Ümumdünya Forumu bizi çox yüksək yerlərə layiq görür, o cümlədən islahatların aparılması istiqamətində. İslahatlara meyillilik və rəhbərliyə olan inam əmsalına görə biz dünyada birinci onluqdayıq. Özü də bunu biz yox, Davos deyir. Dünya Bankı nə deyir? Deyir ki, Azərbaycan 20 ən islahatçı ölkə sırasındadır”.

Hazırda ölkə həyatının bütün sahələrində ciddi islahatlar gerçəkləşdirilir. Belə şərait dayanıqlı iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsinə və bunun nəticəsində maliyyə imkanlarının genişlənməsinə müsbət təsir göstərir. Bu isə, öz növbəsində, sosial sahədə dövlət siyasətinin daha uğurla reallaşdırılmasını təmin edir. Hazırda bu, sözügedən istiqamətdə tədbirlərin ardıcıl şəkildə həyata keçirilməsi prosesində daha aydın müşahidə olunur.

Respublikada səmərəli iqtisadi tədbirlər görülməsi hesabına əlavə gəlirlərin əldə olunması və büdcənin güclənməsi sosial islahatların gerçəkləşdirilməsinə əlverişli şərait yaradır. Dövlətimizin başçısı Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə keçirilən mərasimdə islahatlardan danışarkən, bu məsələnin ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının sürətlənməsində önəmli rol oynadığını xüsusi vurğulayıb: “İslahatlar bizim şüurlu seçimimizdir. Elə fərz edə bilərik ki, nəyə lazımdır bu islahatlar? Onsuz da hər şey yolunda gedir, ölkə inkişaf edir, yeni müəssisələr açılır, abadlıq işləri görülür. Yox, struktur islahatları, siyasi islahatlar, iqtisadi islahatlar lazımdır. Baxın, iqtisadi islahatlar nəticəsində təkcə bu ilin on ayında büdcəyə 850 milyon manatdan çox vəsait toplamışıq. Bunları sosial sahəyə yönəldirik. Amma

bu, hələ islahatların növbəti mərhələsinin birinci addımlarıdır. Bundan sonra da daha böyük addımlar atılacaqdır. Bu, imkan verir ki, sosial sahəyə böyük diqqət yetirək. Bundan 4 milyon 200 mindən çox insan faydalanıb. Bu il minimum əməkhaqqı iki dəfə, minimum pensiya 70 faiz, müavinətlər iki dəfə, tələbələrin təqaüdləri 50 faiz, köçkünlərə verilən təqaüd 50 faiz artırılıb. Nəyin hesabına? Bu, göydən düşən deyil, bunları islahatların hesabına əldə edirik, əldə də etməliyik”.

Bu gün Azərbaycanda əhalinin sosial müdafiəsinin günün tələblərinə uyğun təşkili, bu sahədəki problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən islahatlar nəticəsində respublikada yoxsulluq həddində yaşayanların sayı getdikcə azalır. Son 16 ildə ölkədə 2 milyon yeni iş yerinin yaradılması, yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə müvafiq dövlət proqramlarının uğurlu icrası nəticəsində yoxsulluq səviyyəsinin 49 faizdən 4,9 faizə, işsizlik səviyyəsinin isə 5 faizə endirilməsi bunun bariz ifadəsidir.

Sosial islahatlar xalq–iqtidar birliyini daha da möhkəmləndirib

Prezident tərəfindən 2019-cu ildə təqdim olunan, əhalinin rifahı sahəsində inqilabi dəyişiklikləri təmin edən sosial islahatlar paketi 4,6 milyon nəfəri əhatə edib. Sosial paketin etibarlılığı onun maliyyə təminatı ilə səciyyələnir. Bu məqsədlə 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən 2 milyard 79 milyon manat vəsait ayrılıb, 2020-ci ildə isə 2 milyard 791 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulub.

Qeyd edilən sosial paket çərçivəsində ölkədə minimum aylıq əməkhaqqı 93 faiz artırılaraq 130 manatdan 250 manata çatdırılıb. Əməkhaqqının artırılması ölkədə orta aylıq əməkhaqqına təsir göstərmiş, onu 625 manata çatdırmağa imkan vermiş. Bununla bərabər, Prezident sosial paket çərçivəsində pensiyaların və sosial müavinətlərin məbləğini ikiqat artırmış. Bundan əlavə, Azərbaycan Prezidentinin yeni aylıq təqaüdləri təsis edilmiş: I qrup əlilliyi olan şəxslərə, sağlamlıq imkanları məhdud olan 18 yaşa qədər uşaqlara qulluq edənlər üçün 50 manat, müharibə veteranlarına 80 manat müəyyənləşdirilmiş. Minimum pensiyanın məbləği 2019-cu il martın 1-dən 160 manata, oktyabrın 1-dən 200 manata çatdırılıb. Bu, o deməkdir ki, ölkədə minimum pensiyanın məbləği 72 faiz artırılıb. Prezident məcburi köçkünlər və onlara bərabər tutulan şəxslər üçün aylıq müavinətin həcmi 50 faiz, tələbələrin təqaüdlərini 20 faiz artırmış.

Prezidentin "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlili kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" fərmanına əsasən bu sahədə yaranmış problemlərin kompleks həlli ilə yanaşı, yeni, dünya miqyasında nadir mexanizm – xarici valyutada vaxtı keçmiş kredit borclarının ödənilməsi sahəsində dövlət dəstəyi mexanizmi yaradılmış. Bu fərmanın icrası nəticəsində fiziki şəxslərin banklara xarici valyutada 10 min ABŞ dollarına qədər əsas kredit borclarının manatın devalvasiyası ilə əlaqədar artan məbləği hesablanaraq ödənilmiş. Nəticədə 710,3 min kredit sazişi üzrə 629 milyon manat kompensasiya ödənilmiş.

Maliyyə sektorunda aparılan islahatların uğurlu nəticələri

Respublikamızda son illər karbohidrogen hasilatından əldə edilən gəlirlərin iqtisadiyyatın digər sektorlarına yönəldilməsi nəticəsində iqtisadi şaxələndirmə güclənmiş və özəl sektor ümumi inkişafın əsas prioritetlərdən birinə çevrilmiş. Bununla yanaşı, maliyyə sektorunda aparılan islahatlar nəticəsində vergi yükü azalaraq, mikro, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı dəstəklənmiş.

Ölkə rəhbərinin təşəbbüsü ilə son illərdə iqtisadiyyatın müxtəlif istiqamətlərində olduğu kimi, maliyyə sektorunda da həyata keçirilən silsilə islahatlar artıq öz bəhrəsini vermiş. Belə ki, 2015-ci ildən sonra maliyyə-bank sistemində narahatlıq doğuran məsələlərdən biri--əmanətlərin banklardan geri götürülməsi problemi müsbət həll edilmiş. Əlbəttə, bu, dövlət başçısının məsələyə çevik reaksiyası nəticəsində reallaşmış. Başqa sözlə, 2016-cı ildə əmanətlərin tam sığortalanması haqqında qanun imzalanmış ki, bununla da ölkəmizin maliyyə bazarlarının effektivliyinin qısa zamanda bərpa edilməsi gerçəkləşmiş. Artıq 2017-ci ilin ikinci yarısından başlayaraq, əmanətlərin banklardan geri götürülməsi prosesi dayanmış və bank sektorunda ilkin müsbət trendlər müşahidə olunmağa başlaymış.

Aqrar sahədə innovativ texnologiyaların tətbiqi

Son illərdə aqrar sektorda innovativ texnologiyaların geniş tətbiqinə, müasir idarəetməyə mühüm önəm verilir. Məhz bunun nəticəsidir ki, ötən müddətdə mövcud

sahədə məhsuldarlığın artmasına nail olub. Məsələn, cari təsərrüfat ilində dislokasiya sisteminin qurulması, xüsusilə də müasir avadanlıqlardan istifadə edilməsi, kombaynlara “GPS” quraşdırılması və onların düzgün dislokasiyası nəticəsində taxıl biçini 20 gün tez başa çatıb. Məhsuldarlıq da yüksək olub. Ötən ilə nisbətən hər hektardan təxminən 2 sentner çox məhsul əldə edilib.

Aqrar sahədə innovativ texnologiyaların tətbiqinə xüsusi əhəmiyyət verilməsi təsadüfi deyil. Prezident İlham Əliyev hələ cari ilin əvvəlində regionların 2014–2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramının icrasının yekunlarına həsr olunan konfransda bildirib ki, kənd təsərrüfatında islahatlar dərinləşdirilməlidir. Aqrar sektor elmi əsaslarla inkişaf etməlidir. Müasir texnologiyalar, yanaşmalar tətbiq olunmalıdır.

Dövlət başçısının bu tövsiyəsinə xüsusi diqqət yetirilməsinin nəticəsidir ki, respublikada ilk dəfə olaraq Milli Aviasiya Akademiyasında akademik Arif Paşayevin rəhbərliyi ilə ozonlaşdırma texnologiyası hazırlanıb. AMEA-nın Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun mütəxəssisləri tərəfindən ozonlaşdırmanın kənd təsərrüfatında tətbiqi əsasında taxıl istehsalının az məsrəflə, habelə ekoloji təmiz üsullarla artırılması, məhsulun ekoloji təmiz və itkisiz saxlanması üzrə elmi-tədqiqat və sınaq işləri aparılıb, mühüm nəticələr əldə edilib.

Respublikamızda çəltik əkinlərinin elmi əsaslarla həyata keçirilməsi ilə bağlı son illər xeyli iş görülüb. Hazırda bu sahədə əl əməyi, demək olar ki, aradan qaldırılıb. Əkindən başlayaraq, məhsulun yığımına

kimi, bütün proseslər mexanikləşdirilib. Məsələn, respublikada, ilk dəfə olaraq, cənub bölgəsində çəltik şitilləri Koreyadan gətirilən ən müasir maşın və mexanizmlərdən istifadə edilməklə əkilib və biçilib. Müasir texnologiyanın tətbiqi nəticəsində keçən il çəltiyin əkin sahəsi 2017-ci ilə müqayisədə 2 dəfədən çox artırılaraq, 5,1 min hektara çatdırılıb. İstehsal 2,9 dəfə yüksələrək (10,6 min ton) 16,2 min tona çatıb və orta məhsuldarlıq 31,1 sentner/hektar olub.

Artıq ölkəmizdə pambığın da innovativ texnologiya əsasında yetişdirilməsinə başlanılıb. Ucarda bu il təcrübə üçün ayrılan 10 hektarlıq pambıq sahəsi Çin texnologiyası əsasında, Beyləqan rayonunun Mil Təcrübə Stansiyasında isə innovativ texnologiya (damlama suvarma sistemi) ilə becərilib.

Məhz həyata keçirilən tədbirlər sayəsində bu ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanda kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 6 milyard 900,3 milyon manat təşkil edib ki, onun da 3 milyard 350,8 milyon manatı heyvandarlıq, 3 milyard 549,5 milyon manatı isə bitkiçilik məhsullarının payına düşüb.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının istehsalı 7,2 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 3,2 faiz, bitkiçilik məhsulları üzrə isə 11,4 faiz artıb.

e-mail: www.xalqqazeti.com

